

Література:

1. Будинок з глини: переваги і недоліки – Zagorodna.com. URL: <https://www.zagorodna.com/uk/budivnictvo/budinok-z-glini-perevagi-i-nedoliki.html> (дата звернення: 13.05.2026).
2. Джанов Д. Хата-мазанка від YOD Group перемогла на конкурсі Hospitality Design Award. The Village Україна. URL: <https://www.village.com.ua/village/business/news/373601-hata-mazanka-vid-yod-group-peremogla-na-konkursi-hospitality-design-award> (дата звернення: 13.05.2026).
3. Навіщо мати мерця під порогом? Традиційне українське житло та його символіка. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів – LocalHistory. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/navishcho-mati-mertsia-pid-porogom-traditsiine-ukrayinske-zhitlo-ta-iogo-simvolika-roman-siletskii/> (дата звернення: 13.05.2026).
4. Стильно, екологічно, раціонально: дах з очерету – вибір людей 21-го століття*. ВолиньPost. URL: <https://www.volynpost.com/articles/2008-stylno-ekologichno-racionalno-dah-z-ocheretu--vybir-lyudej-21-go-stolittia> (дата звернення: 13.05.2026).
5. Bureau.x [Електронний ресурс] : Instagram-сторінка. URL: <https://www.instagram.com/reel/DXj7UUEjB-x/?igsh=MXdhOGxtenprOTVsYQ==> (дата звернення: 14.05.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-14>

РОБОТА РЕГЕНТА З ЦЕРКОВНИМ ХОРОМ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ

Дерлюк З. М.

*студентка V курсу факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Дослідження роботи регента з церковним хором обумовлене сучасною потребою збереження та розвитку духовної музичної традиції в умовах динамічних культурних змін, яке дозволяє систематизувати знання про ефективні методи організації хорового співу, вдосконалення виконавської майстерності та формування духовно-естетичного виховання парафій. Окрім того, аналіз професійної діяльності регента сприяє підвищенню якості музичного супроводу богослужінь та зміцненню церковної спільноти.

Діяльність регентів церковних хорів відіграє ключову роль у розвитку сучасного церковного хорового мистецтва, саме завдяки їхній професійній праці, творчій ініціативі та мистецькому баченню

відбувається еволюція традиційного церковного співу, його адаптація до сучасних культурних тенденцій.

Психологічні та методичні аспекти діяльності керівника церковного хору досліджувалися низкою вітчизняних авторів. Зокрема, Д. Болгарський описує символіко-драматичну естетику православного богослужіння в освіті регента [1]; Ю. Воскобойнікова [2] підкреслює значення психологічної підготовки хористів та формування емоційного контакту між регентом і колективом, що забезпечує ефективну виконавську взаємодію; С. Осадча [5] акцентує увагу на православній співочій традиції, включаючи поетапну підготовку репертуару та особливості навчання церковному співу; Г. Шпак [6] досліджує семантику диригентського жесту у творчості регента та хормейстера. У Н. Николина знаходимо використання сучасного репертуару під час війни [4].

Крім наукових публікацій, значний масив інформації про практику регентської діяльності зберігається в аудіо та відеоматеріалах, мемуарах, спогадах учасників хорових колективів, статтях у періодичних виданнях, архівах тощо. Такі джерела дозволяють реконструювати як історико-практичний контекст діяльності регентів, так і конкретні прийоми організації хорової роботи, забезпечуючи комплексне розуміння професійної діяльності керівника церковного хору.

Як зазначає Г. Шпак: «поняття «диригент» і «регент» несуть у собі той самий змістовний сенс: *diriger* (фр.) – «спрямовувати, управляти, керувати», і *rego* (лат.) – «правити, керувати, управляти». Регент і диригент займають однією справою організації і здійснення виконавської діяльності колективу співаків. У процесі диригування саме вони вчать співати хор, «ставлять голос» хору, ґрунтуючись на об'єктивних, фізіолого-акустичних закономірностях голосоутворення, забезпечуючи ансамблеву стрункість та інтонаційну досконалість виконання співацького тексту та дотримання його жанрово-стилістичних особливостей» [6, с. 103].

Зупинимося на ключових особливостях структури та змісту регентської діяльності. Так, у церковному хорі основна відповідальність за організацію та координацію колективної роботи покладается переважно на регента. Характер і специфіка його діяльності значною мірою залежать від умов у яких відбувається ця робота. На думку С. Осадчої «для ефективного функціонування регентської діяльності визначальними є кілька груп факторів: мотиваційні, кадрові, матеріально-технічні та фінансові умови. Кожен із цих аспектів безпосередньо впливає на результативність діяльності керівника хору, визначаючи як організаційні, так і творчі підходи до роботи з колективом» [5, с. 9].

У даному контексті звернемося до аналізу мотиваційних факторів, оскільки саме мотиваційні умови, на нашу думку, мають особливо вагоми вплив на зміст і характер регентської діяльності. Як зазначає

Ю. Воскобойнікова «мотивація у цьому контексті є складним багатокомпонентним процесом, що передбачає аналіз та оцінку альтернативних рішень, обрання оптимальної стратегії поведінки та прийняття відповідних управлінських і творчих рішень. У процесі роботи регента мотиваційні чинники визначають не лише ефективність взаємодії з хористами, а й формують стиль керівництва, сприяючи або обмежуючи розвиток хорового колективу» [2, с. 94].

Регентська діяльність у церковному хорі може характеризуватися різними типами мотивації, що визначають пріоритети та напрямки його роботи. Так, релігійно мотивований регент концентрується передусім на богослужбовій діяльності, приділяючи особливу увагу духовному стану та поведінці півчих, встановлюючи високі моральні та етичні вимоги до колективу.

Регент із гносеологічною мотивацією зосереджує свою діяльність на дослідницькій, просвітницькій або реставраційній роботі, спрямованій на збереження та відновлення традицій церковного співу, а також на розвиток науково-освітніх аспектів роботи хору. Такий підхід дозволяє колективу поєднувати практичну хорову діяльність із глибоким аналізом музичних джерел, підвищуючи рівень професійної компетенції учасників [2, с.95].

Естетично мотивований регент орієнтується на художнє вдосконалення хору, ініціюючи створення додаткового мистецького продукту, такого як аудіо та відеозаписи виконань, організацію концертних виступів, участь у фестивалях та інших культурних заходах. Цей тип мотивації сприяє розвитку творчого потенціалу колективу та розширенню його впливу поза межами церковної громади, підвищуючи культурну цінність хорового мистецтва для широкої аудиторії.

Регентська діяльність у церковно-хоровому середовищі є невід'ємною складовою музично-педагогічної системи, оскільки вона поєднує навчальну, виховну та духовно-просвітницьку функції. Основним завданням регента є не лише навчання учасників хору хоровому виконанню та музичній грамотності, а й надання їм базових богословських знань, необхідних для повноцінного розуміння та участі у богослужінні [5, с. 24].

Ця діяльність тісно інтегрована з педагогічними методами, що застосовуються у навчальному процесі. Значна частина регентів є висококваліфікованими фахівцями, які заснували власні регентські школи та курси, передаючи досвід і методичні підходи наступним поколінням. Завдяки цьому регентська практика поєднує традиційні музично-педагогічні методики з особливостями духовного виховання, формуючи комплексну систему підготовки як виконавців, так і майбутніх керівників церковних хорів.

Як керівник церковного хору, регент обов'язково повинен виступати як лідер, здатний організувати роботу колективу та мотивувати

півчих до високоякісного виконання. Це передбачає володіння основними принципами управління хоровим колективом та ефективними прийомами спілкування з учасниками, що неможливе без глибокого розуміння психології міжособистісних взаємин. Вміння налагоджувати контакт, враховувати індивідуальні особливості хористів та підтримувати гармонійну атмосферу в колективі є невід'ємною складовою професійної компетентності регента.

Як хормейстер, регент повинен володіти фундаментальними музично-теоретичними знаннями, що включають теорію музики та суміжні дисципліни, такі як гармонія, диригування, сольфеджіо та хорознавство. Ці знання дозволяють не лише технічно та художньо підготувати виконання, але й систематично розвивати музичну грамотність хористів, забезпечуючи комплексний підхід до музично-педагогічної роботи в церковному хорі.

Сучасний регент постає перед нами як багатогранна професійна особистість, що поєднує в собі компетенції висококваліфікованого музиканта, керівника, педагога, теолога та психолога. Така синтетична професійна роль передбачає не лише майстерність у музичному виконанні та володіння методикою роботи з хоровим колективом, а й здатність до духовного наставництва, розуміння богословських основ церковного співу та психологічну чутливість для ефективної взаємодії з учасниками хору.

Таким чином, основні аспекти регентської діяльності розглядається нами як багатокомпонентний процес, що поєднує організаційне, психологічне, методичне та творчо-психологічне лідерство у роботі церковних хорових колективів. Організаційний аспект включає планування репертуару, координацію репетицій та управління хоровим колективом; методичний – забезпечує систематичне навчання півчих, формування техніки виконання та розвиток музичної грамотності; а творчо-психологічний компонент передбачає здатність регента мотивувати, надихати та підтримувати духовний та емоційний стан учасників хору, створюючи умови для ефективної колективної роботи та високої художньої якості виконання.

Література:

1. Болгарський Д. Символіко-драматична естетика православного богослужіння в освіті регента. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14 «Теорія і методика мистецької освіти»*. 2014. Вип. 16 (2). С. 37–43.
2. Воскобойнікова Ю. Регентська діяльність у сучасній православній культурі : монографія. Харків : Водний спектр Джі-Ем-Пі, 2016. 307 с.
3. Гасанов Р., Заверуха О. Відродження Київської регентської справи: поступ за часів здобуття незалежності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 36. Т. 1. С. 50–54.

4. Николин Н. Релігійні практики у кризових умовах: адаптація православної традиції під час війни. *Труди Київської Духовної Академії*. № 25 (197). Київ, 2025. С. 216–231.

5. Осадча С. Православна співоча традиція як системологічний феномен у контексті сучасної музичної культури : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознав : 17.00.03. Київ, 2012. 36 с.

6. Шпак Г. Семантика диригентського жесту у творчості регента та хормейстера. *Acta Paedagogica Volynienses. Волинський національний університет імені Лесі Українки*. Вип. 4. Луцьк, 2024. С. 99–107.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-15>

БАГАТОГРАННІСТЬ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИРОНА МАКСИМІВА (НА ВІШАНУВАННЯ 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИТЦЯ)

Карась Г. В.

*доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри методики музичного виховання та диригування
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Українська музична культура як цілісна система розвивається у ХХ–ХХІ століттях завдяки поєднанню її двох складових – на рідній землі України і за її межами – в діаспорі. Духовна музична спадщина українців в силу багатьох об'єктивних чинників була zagrożеною в окреслений період в Україні, тому функцію і місію її збереження взяли на себе діячі за кордоном.

Одним із них є **Мирон Максимів** (13. 05. 1946, м. Гослар, Німеччина) – український і канадський диригент. Окремі аспекти висвітлення діяльності митця вперше здійснено нами у монографії, котра присвячена музичній культурі української діаспори [2], однак цілісного осмислення його творчого феномену ще не здійснено. З нагоди 80-річчя від дня народження Мирона Максимів пропонуємо ці тези, а також підготовлено розділ до колективної монографії.

Дитячі роки майбутній диригент провів у Ковентрі (Англія), середню освіту здобув в Українській папській малій семінарії. Вищі студії митець продовжив у Понтифікальному інституті Селезіян. До Канади М. Максимів прибув 1968 року і продовжував студії славістики в Торонтонському університеті (бакалавр, магістр). Тут теж на музичному факультеті під керівництвом Віктора Фелдбріла студіював музику і диригентуру, закінчуючи ступенем бакалавра (1979). Від 1976 року М. Максимів – керівник церковних хорів